

www.e-rara.ch

Enchiridion militis christiani, saluberrimis praeceptis refertum

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1540

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-4944>

Des. Erasmus Roterodamus Adolpho principi Veriensi s. p. d.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

DES ERASMVS RO

TERODAMVS ADOLPHO

principi Veriensī S. P. D.

RESSIVS intuēti mihi, nō
usquequaq; assentādi palpan
diq; uitio receptū uideri solet
Adolphe suauissime, ut antiq
tus reges & imperatores pa
ne g yricis sollemniter (& qui
dem in os) laudarentur: quin

potius sic existimo, uiros cordatos, rerumq; naturae
atq; humani ingenij egregie prudētes, cū spes nō es
set, leoninā illā regij pectoris generositatē, & aurū
delicias, uel monentis autoritatē, uel increpantis se
ueritatē aliquando passuras, publicae utilitatis respe
ctu uela uertisse, ac uia quidē occultiore, eodē tamen
cōtendisse. itaq; sub laudatiōis specie simulachrū qd
dam absoluti principis eis uelut in tabula depictum
representasse, ut ipsi sese ad propositū exemplar exi
gentes, taciti secum agnoscerent, quantū ab illa lau
dati principis imagine abessent, ac citra tum pudorē
tum offensam discerent, quid uitij mutandū, quas uir
tutes praeſtare oporteret. Eodēq; titulo nō idē agere
tur, uidelicet, ut boni principes quae facerēt recogno
scerēt, mali quae facere deberēt, admonerentur. Nihil

igitur

DE VIRTUTE AMPECT.

igitur erat aliud ista laudatio, quàm delicatū monendi, blandumq; exprobrandi genus, ac planè phar-
 cum, necessarium quidem illud, sed amarum, eoq; mel-
 le praelitū. Id quod olim regum Barbarorum uiolen-
 tia dabatur, non tam turpiter (ut ego opinor) quàm *Laudibus a-*
 prudenter. Pueritiæ uero studia, moderatis laudibus *lenda studia*
 alere, ac ueluti crustulis datis, blādus inuitare, adeo
 uitio datum non est, ut à magnis quoq; autoribus
 præcipiatur. Sed ista quorsum inquis? nimirum huius-
 modi præfatiuncula uisum est adulationis notam de-
 precari atq; præcludere, cum statuissem hac epistola
 paulo ineptius tecum agere, & cum puero te pauli-
 sper ueluti repuerascere. Quanquàm ego te genero
 se Adolphe, ne laudaturus quidē sum, quin magis te
 ipsum tibi tanquàm in speculo demonstraturus, ut
 temet noris, nō autem ut etiam ames simulq; pereas,
 quemadmodum de Narcisso fabulantur poete, sed ut
 etiam atq; etiam intelligas, quàm magnum nomē sis
 deo tuæ felicitatis auctori, quibusq; rebus sis natus, &
 quo tibi sit eluctandum, ne cum totum cœlum tibi ar-
 riserit, tute tibi parū prosper fuisse uideare. Hoc pro-
 fecto sibi uolebat (ni fallor) speculum illud Socrati, *Speculum*
 cum, ad quod uir sapientissimus mittere solebat a- *Socraticum*
 dolescentulos: ut qui se perspexissent corporis & in-
 genij dotibus, fortunæq; commodis ampliter cumu-
 latos, uel hoc ipso ad uirtutis studium sollicitarentur,

cum

ERASMI ORATIO DE

cum intelligerent ad tantam naturæ sortē, haud me-
diocrem industriæ usuram tum deberi, tum expecta-
ri. Si uero quibus hæc malignius contigissent, hoc im-
pensius ad conandum extimularentur, quo quod na-
tura uideretur diminutum, industria exæquarent.
Quamquàm autem tanta in re cessatio nullam omni-
no recipiat deprecationem, tamen non paulo minus
reprehendendi uidentur, quorum industriæ fortuna
quodammodo defuit, quàm qui fortunæ defunt ipsi.
Tibi uero mi Adolphe, quæcūq; ad perfectam uirtus-
tem adminicula cœlitus dari possunt, adeo sunt affa-
tim suppeditata, ut nisi omnia summa præstiteris,
neq; sorti à deo credite, neq; tuorū expectationi re-
sponsurus uidearis. Primum enim quid ego referam
fortunæ miram in te raramq; indulgentiam? quæ te
uix dum natum, ueluti manibus suis, in summo rerum
fastigio collocauit. Quæ te ad summas res non eue-
xit, sed genuit, immò quæ principē florentissimum,
et antequàm in lucem ederet, fecit. Quippe quæ ti-
bi genus largita est clarissimis utrinq; imaginibus il-
lustre: paternum quidem à Philippo Burgundionum
duce, heroe cum quouis etiam ueterum componen-
do: maternum uero à Borbonica stirpe, id est, Gallo-
rum regibus ductum. Ut omittam interim rem am-
plam, ac ditionem luculentam: ut sileam affinitates
utriusq; sororculæ sponsalibus cū summis proceribus
adiunctas

VIRTVTE AMPLECTENDA

adiunctas, ut ne tibi de matre tam pia gratuler, quæ
solicitudine quadam incredibili te ueluti denuo par-
turit, nihilq; putat in uitã eduxisse, nisi & ad uirtu-
tem perfectam prouexerit : ut ne id quidem recense-
am, quod iam nunc te puellum cum pleriq; primates
aulici, tũ clarissimus ipse princeps Philippus certa-
tim fatali quodam fauore studioq; prosecuuntur, nihil
non ausi sibi de tua indole polliceri. Illud enim pro-
pius ad te pertinet, de quo non puduit & sapientissi-
mum illum regem gloriari, quod, ut ille ait, animam
sortitus es bonã, quodq; uerus ille Prometheus men-
tem tibi indidit felicissimã, istis opibus, isto rerũ api-
ce, istis imaginibus dignam, dignã isto corpusculo,
quod & ipsum architectrix natura, ueluti uirtutũ ar-
culam quandam, omnibus Veneris & Gratiarũ mu-
neribus copiosissime perpoliuit, ne scilicet non habe-
ret pulcherrimũ domiciliũ, animus pulcherrimus.
Neq; uero parui refert, principem uti uirtute, ita &
corporis specie uulgus antecellere, cum uideam Ver-
gilianum illud, uel reclamante Seneca, præclaris uir-
ris nõ temere placuisse: Gratiior est pulchro ueniens
in corpore uirtus. Quanquam ille ipse tetricus philo-
sophus ac Stoicorum penè dixerim Stoicissimus, mi-
raculi loco refert, Claranum quendam suũ, cum cor-
pore deformi esset, ingenio tamẽ atq; uirtute præcel-
luisse, & unius exẽplo ratiocinatur egregiam men-

Notatur
Seneca

tem

ERASMI ORATIO DE

tem sub quauis etiā cute latere posse, id quod ne Ma-
ro quidem negat, uerum ait, animi decus cum corpo-
ris specie coniunctum, commēdatius & gratius esse
mortalium oculis. Quis autem usq; adeo cōmuni sen-
su caret, ut hoc inficiandū putet? Quo magis miror
cur homo grauis tam confessam poetæ sententiā scri-
psit errorem sibi uideri. Sed omisso Seneca ad rem
redeamus. Poetæ mirabiles rerum omniū adumbra-
tores diuinis mentibus, quas utiq; felicissimas uideri
uolunt, corpora tribuunt pulcherrima. Cuius senten-
tiæ ne Platonem quidem ipsum pœnituit, cum sapien-
tiæ mysteria poeticis (ut solet) inuolucris obuestiens,
dijs, id est, beatis mentibus, & ab omni terrenæ labis
cōtagio porro semotis, & currus decoros, & equos
ambrosia nectareq; nitidos attribuit. Homerus au-
tem omnium disciplinarū tanquā oceanus quidam,
Achillem, Ulyssē, Menelaum, & si quos præterea
uirtute præstantes heroas facit, decentissima quoq;
corporis specie fingere cōsuevit θεοειδείς, καὶ θεῶν
ἰκελός, id est, diuina specie & deo similes eos iden-
titem appellans. Thersitæ uero ut mentem ignauam
ac degenerem, ita corpus ad portentum usq; defor-
me affinxit.

φολλὸς ἔλω, χαλὸς δ' ἔτορον πόδ' αὖ τῶ δ' εἰ οἱ ὦ/
κνυρῶν ὡς σῆθος σιωοχηρότε, αὐτὰρ ὕπρθε (μοῦ
φῶξος ἐνν κεφαλὴν ψεδνῆ δ' ἐπενλωθε λάχνη

Quod

VIRTUTE AMPLECTENDA

Quod Maro noster, ut Homeri pleraq; alia, ita hoc quoq; diligenter est emulatus, in Aenea, Iulo, Eurialo, multisq; alijs. Quin & Socrates philosophorum **Socrates** non sapientissimus modo, uerum etiam incorruptissimus, in Phædro Platonis subobscurè quidem, sed nimis quàm eleganter innuit, bonâ corporis figuram, bonæ mentis aut argumentum esse, aut certe adiumentum: illud pulchri equi, hanc equitis sub nomine depingens ac denotans. Postremo & Aristoteles ipse de corporis & uultus indicijs, pectoris habitû coniiciendû existimauit, idem carnû mollitudinē, ingenij nequitiam duri iudicauit signû. Postremo fides his **Aristoteles** desit autoribus, nisi et historiographorû cōsensu: ex indicijs statissimû est, Pythagorâ, Scipionē Africanû, cumq; corporis his innumerabiles, quod diuinas quasdâ animi dotes, mentem complexû quàm homines crediti sunt, uenusta decentiq; forma fuisse. A deo uidelicet cognatæ res sunt, corpus atq; anima, ut alterius habitum altera sequatur, ac mētis quidē bonitas in ipsa cutis specie reluceat, rursum corporis habitus diuinæ (ut ait Flaccus) auræ particulâ uicissim afficiat, ut quæ corpori penitus sit immersa, eiq; illigata, uelut ostreâ circumferat. Nam hæc est una ex pinguibus illis Socratis similitudinibus, in quas iocatur Alcibiades. Sed uereor ne de forma nimis multa. Quamq; ego nequaquam aut corporis dotes, aut ingenij felicitatem sic effero, ut uel eos quibus

ERASMI ORATIO DE

quibus hæc parcius obtigerunt, à uirtutis studio deterrere, uel puero tibi pueriter blandiar, quinimmo utrosq; non ad Narcissi fonticulũ, sed ad Socratis speculum adduco, ut & illi hoc acrius excolendo animo studeant, quo minus naturæ dotibus adiuuatur, tuq; cogites quàm indignum flagitiũ, quàmq; absurdum futurum sit, si in tam uenusto corpore, mentem inuenustam atq; incultam esse patiari, ac sub cute nitida, carie situq; squalcat animus. Tum si commiseris, ut cum tibi natura uilissimam tui partem expoliuerit, tu immortalẽ tui portionem negligas honestis studiis excolere. Deniq; nihil isto monstro puta esse mōstro sius, quàm in delicato scriniolo ἀνὴρ καλὸς (ut Græci dicunt) ὁσὶ αὐτοῦ, & si magis Cynice dicendum, in gemmata pyxidula coenũ, aut si quid cæno spurcius. Proinde mi Adolphe, ne laudari quidem te puta ubi quispiam formosum te, aut generosum, aut bene ingeniũ prædicat. Verissima enim & mordicus tenenda Epicteti sententia (si tamen senem tam Stoicũ aulicæ ferent auriculæ) prorsus extra nos esse, nihilq; quicquã ad nos pertinere quæcunq; à fortuna uel dari possunt, uel eripi. Nondũ igitur Adolphũ ipsum laudauimus, dei modo gratuitam in te benignitatem retulimus, imputandam nisi ad scœnus accommodaris. Porro reliquæ uirtutes, quæ propriè ad hominis laudem pertinet, ne possint quidem adhuc in ætate tam

tenella

VIRTUTE AMPLECTENDA

*tenella citra Gnathonismum laudari. Tametsi tēpe
 stiū carum progentū à tuo expectamus autumno,
 neq; falles, opinor, expectantes, quandoquidē isto
 tam florulento uere nos in spem amplissimā erigis:
 iamiam enim ceu grauida turgent in palmite gema
 me. Iam nūc admodū adhuc puer, quasi gemini de/
 coris specimē edis, puta, tum animi paterni belli pa
 cisq; artibus iuxta pręstatis, tum materni ingenij,
 in cuius se mores nihil habere iuris ipsa quoq; fortu
 na miratur. Et illum quidem militie decora, atq; ar
 dens euexit ad æthera uirtus, hæc autem rarissimo
 prorsus exemplo cum foemineo sexu masculū animi
 robur, cum summis uitę delicijs (quas illius fortuna
 non animus postulat) continentia incredibilem: cū
 eximia nobilitate superbissimisq; stemmatis mode/
 stia Et comitatē propē plusquam plebeiam: deniq;
 (ut semel complectar) cum aula Christū copulauit.
 Vtrunq; igitur parentē Adolphe, alterum inuidiis/
 simū, alterā integerrimā modestissimamq; iam spe
 quadā ita refers, ut simul Et Mauortijs studijs ca/
 piaris, neq; à Musarū literario ocio abhorreas, pos
 sisq; ad utrūq; iuxta natus ac sculptus uideri, Et
 Βίον πρεσβυτέρου, quem præfert Diccarchus, Et
 Θεοφράστου, qui Theophrastum magis delectat. Et
 hunc quidē tum priorem, tum feliciorē in politia
 sua putat Plato, ad illum tamē uel ui retrahendum*

DES. ERAS. ORATIO DE

sapientē, publicæ utilitatis nomine. Sed priuato si-
 biq; uiuenti liberum esto, utrum malit sequi. Princi-
 pi certe, qui patriæ non sibi nascitur, neutrum opor-
 tet deesse, Et utrūq; Homerus Vlyssi, Vergilius Ae-
 nea tribuit: alterū dum eos diuturnis erroribus ua-
 rijsq; casib. exercēt, dum medijs bellorū miscēt tu-
 multibus, alterū dum ad inferos deducūt. Eodē ar-
 bitror pertinere, q. Plato in ijs quos obeūda Reip.
 requirit destinauit, moderatū quendā et mediū mentis habi-
 tū requirit, qui neq; ad ferocitatē usq; cōcitatus sit,
 neq; ad ignauia abiectus. Eā uero ē duab. inter se pu-
 gnātibus rebus, musica gymnasticaq; cōflari censet
 oportere. Hunc nimirum in te uideor mihi cōspice-
 re, cum mediā quandā indolem intucor, ē paterna
 auitaq; animi sublimitate, atq; ē matris pietate, mā-
 suetudineq; temperatā. Etenim quod iam nunc ma-
 nusculis istis Pegasi ferociētis habenas, nō minus scē-
 te q̄ animose, moderaris, et immanis belua, cuius cor-
 pusculi sarcinulā uix sentit, eius tamē et arte, et anē-
 mo cōcitatur, sistitur, in gyriū circūagitur, ad saltū
 extimulatur, ad gradarium incessum stringitur, ad
 succussariū tripudiū admittitur, quod nūc æquore
 cāpi præcipiti uolare cursu, nūc ardua scādere, nūc
 per præcipitia decurrere cogitur, ac puerilis sinis
 stella nutibus omnibus paret, quod in tenera ista
 fronte subluet nescio quid Augustum atq; heroicæ
 maiestatis

VIRTUTE AMPECTENDA

maiestatis, quod uix dum puer, nihil tamen habes
 puerile, quod iam arcu, quod cursu, quod palestra
 nulli cedis equaliū, paternæ auitæq; uirtutis sinus
 lacrum agnosco. Rursum ubi te tãquam alijs oculis
 contēplor & πτόλας ἐκ λεφαλῆς, atq; animad
 uerto, quàm nihil quidem in te nō futuro principe
 dignum, id est nihil humile, nihil stupidū, nihil in
 generosum, at ē regione nihil feroculū, nihil arro
 gans, nihil minax, nihil insolens, sed oculi non licen
 tes quidem illi, at neq; rursus truces, uerum ami
 ci: frons, neq; dura, neq; improba, sed alacris et ui
 uida, uultus comis, & gratiarū plenus, os uerecun
 dū, malæ decētissimo pudore semperq; parato pur
 purisso tinctæ, sermo modestus & rarus, gestus cō
 positi, Tū quàm pius in parentē, in auum reuerēs,
 erga præceptorem obseruans, quàm inter æquales
 obsequens, quàm nō imperiosus, aut morosus in mi
 nistros, q̃ in neminē procax. In summa, cū cōsidero,
 nihil in te deprehēdi, quod aulæ, quod fortunæ tuæ
 mores sapiat, matris optimæ imaginē (ut Plautine
 dicā) ipsissimā uideor intueri. Et sunt ista quidē ad
 præsentē ætatis tuæ laudē magna, ad expectatiōē
 uero et quasi prædiuinationē futurorū, maxima. Il
 lud autē sp̃e de te nostrā uel maxime cōfirmat, quod
 præter istā naturæ bonitatē, domi cōtigit habere u
 triusq; uirtutis magistros egregios, bellicæ qdē auū

Medius ha
 bitus pueri
 Adolphi

Bonæ indo
 lis exemplū

DES. ERAS. ORATIO DE

tuum, in quo uiro nihil eorum de sideres, quæ solent
 à fortissimo duce requiri: philosophiæ uero, ac uer-
 luti musices illius Platonice Iacobum Battū, deum
 Iacobus immortalē, quā rara doctrina, q̄ eximia uita to-
 Battus tius innocētia, quā singulari faciūdia uirū? Quid
 iam sit, quod suis de te uotis patria non audeat pro-
 mittere, posteaquā tam felici indoli formator tam
 egregius contigit? Cōtigit autem nō iam exoletō,
 parumq; per etatē tractabili, id quod plerisq; solet
 accidere, sed quemadmodū Phoenix ille Homericus
 Achilli puello adhuc, penēq; infantulo datus est,
 Διδασκόμενον τὰ δὲ πάντα μύθῳ φητὶ μὲν
 μὲν πρὸς τὴν ἀρετὴν ὁπῶν, itidē tuā infantia uix
 dum à lacte depulsam, statim Battus excepit, nutris-
 cādi munus cū nutricibus ex æquo partitus, ut illæ
 corpusculū tuum curarēt, hic animū fingeret: uide
 licet hoc iam tum agente matre, ut ipso prope cum
 lacte auriculis tenellis præclara illa sapiētū dogma-
 ta instillaret, mētisq; tuæ recentē testulam, cuius o-
 dorem & in omnē usq; uitam esset redditura, Phi-
 losophiæ balsamo imbueret, neq; lingulā istam sine-
 ret vulgari sribiligine pollui: sed purissimo Musarū
 irrigaret succo, ac pectusculū istud rude adhuc,
 et in quēuis habitū sequax præceptis formaret ami-
 cis, Nā ad uirtutis institutionē, ut aliqua sera sit æ-
 tas, nulla certe nō matura est. Hæc alius aut præte-
 giret

VIRTVTE AMPECTENDA

riret: aut summis uix digitis attigēda putaret. Ego
 uero uel sola cōmemorāda duco: ut in quibus uera
 felicitatis puppis & prora, quod aiunt, sit homini.
 Siquidē nataliū splēdore, reliquisq; fortunæ mune
 ribus, non pauci te mortales, uel æquant, uel super
 rāt. Hæc tua propria penē felicitas est, et haud scio
 an cū ullo nostratiū principū cōmunis, quod rudis
 adhuc in eū incidisti uirū, qui mentis tuæ uacuā ta
 bellā castis ac salutarib. occupare possit opinionib.
 possit aut, quia doctissimus: uelit, quia optimus: effi
 ciat, quia diligentissimus: quiq; te ueluti præsens
 Mercurius, Moly quodā efficacissimo, id est, opti
 mis rationibus, cōtra aulicorū illecebras, & uoces
 quorundā morib. pestilentiores, tanquā cōtra Cir
 ces pocula præmuniat. Rara profecto nostris in ter
 ris auis homo nō triuiāliter eruditus: Rarior autē,
 qui moribus sit usq; quaq; sanctis & inculpatis: Ra
 rissima porro ac planē Phœnicis instar, qui cū ex
 quisita doctrina summā morū innocentiam copula
 rit. Quibus omnib. sic absolutus tibi cōtingit, ut non
 uerear asseuerare, neq; Achilli Phœnicē, neq; Dio
 nysio Platonē, neq; Alcibiadi Socratē, neq; Alexā
 dro Aristotelē, neq; Neroni Senecā pari felicitate
 cōtingisse. Quanquā isto nomine, nō tam fortunæ, q̃
 parentibus debere te puto, quorū prudenti delectu
 talis ascitus est. Alio qui uel una hæc felicitas optan

DES. ERAS. ORATIO DE

da magnatib. qua sola ferè carèt. Quid autem reu-
lit bene natū fuisse, nisi et bene instituaris? Princeps
autē non temere instituitur ad uirtutem, nisi tum
cœperis, cū se nondū esse principē intelligit. Quod
recte reputans Philippus ille Mædonū tyrannus,
uir multis modis laudatus, sibi magnopere gratula-
batur, egregieq; uidebatur fortunatus, quod id tem-
poris filium suscepisset, quo uir summus Aristote-
les philosophiā doceret, unus ex omnib. dignus, cui
tantum alumnū in gremium traderet. Ego uero for-
tunatissime Adolphe, tibi non impendio gratuler?
qui quidē domi assidue uideas audias, totūq; ac pro-
prium possideas eiusmodi moderatorē, in quo non
uel mores eruditione, uel eruditionem moribus, uel
uitia quædā uirtutibus cōpenses, sed quem citra de-
lectum ullum, totum ac tuto possis effingere. Cuius
doctrinā si quis contempletur, quid rarius? si uitā,
quid incorruptius? si facundiā, quid admirabilius?
si festiuitatē, quid amabilius? Legis identidē in poe-
tarum literis Adolphe, Phœbum aurata cithara in-
signem. Legis Orphea fidibus canoris & feras &
quercus, & saxa deniq; mouentē. Legis Mineruam
ingeniorum et artium principem. Legis caduceato-
rem Mercuriū efficaci uirga potentē. Legis nouem
illas sorores, studiorū atq; elegantioris literaturæ
præsides. Tum charites comitatis, atq; humanitatis
autores

Iacobus
Battus

VIRTVTE AMPECTENDA

autores, Heliconia tēpe, fontē uocalē. Deniq; legis
 & Pitbonē deam, quā Latini Suadelam nominant.
 An tu ista deliria & nihili uoces existimas esse? res
 sunt imprimis egregiæ, quas oēs uno in Batto tibi
 spectare licet, neq; spectare modo, uerum etiam frui.
 Etenim quid, queso te, omnino aliud uox illa homi-
 nis dulcis ac tinnula, citraq; omnē asperitatem emi-
 nus etiā aures feriens, nisi Phœbea quædā cithara,
 aureis fidibus diuinū quiddā insonās? Quis est autē
 ingenio usq; adeo stupido, fero saxeōq;, quē Battica
 sua uiloquentia, & uel Nestorea illa mellitior, non
 excitet, nō emolliat, nō edomet? Age uero quid illa
 ē pectoris candidissimi uenis tam facile profluens,
 semper pura, semper perspicua, semper exuberās o-
 ratio, nisi Castalij fontis perēnis quædā skatebra?
 Eam dū tu unā cum æqualiū tuorum grege, assidue
 aurib. imbibis, et sermone cōsuefcis exprimere, nō
 ne quasi pota, uocales loquaculosq; facit & alios?
 Porro autem cum sic eruditione docet audientē, sic
 acumine cogit, sic uarietate delectat, quis nō quasi
 præsens Mineruæ numen agnoscat? Quid autē quo-
 ties festiuissimis illis suis ac salissimis iocis omnium
 animos mire demulcet atq; exhilarat, nōne Vene-
 res omnes, omnes Charites de loquentis ore scatere
 tibi uidētur? Cū inaudita quadā arte, omnium sese
 moribus attēperat, in quemuis affectum quoscunq;

DES. ERAS. ORATIO DE

libuit, rapit, nonne Mercuriale quiddam refert? In
huius profecto unius labijs Pitho illa flexanima, ses
sitare uidetur. Cū eo uiuere ac sermones miscere, ni
hil aliud est q̄ in Parnassi nemoribus inambulare.
Deniq; musarum chorum non desiderabit, quisquis
Cyclopædiam illam omnium disciplinarū ansulis ab
solutam, in eo perspexerit. Quis non uel hominem,
istiusmodi propter literas, uel literas propter homi
nem, mirari, amare, colere incipiat? Erres, mihi cre
ceptor de, uehemēter, atq; adeo nimium ingrate facias, nisi
istam felicitatis tuæ partē uel præcipuo calculo nu
meraris, quæ regibus etiam opulentissimis nō raro
nō contigit. Et o deum immortalem, quid æque, im
mo quid aliud ad principū felicitatē pertinet, quā
ut ipsi de suo pte pectore, non de aliorum sententijs
discāt sapere, et ea pueri à bonis ac doctis uiris hau
riant, quæ grandes nō sint ab assentatoribus audita
ri. At nondum equidē statui, tu ne isto tali formato
re, an te ille tali alūno fortunatior? Quanquā uter
que altero beatissimi mihi uidemini, proq; meo in
utrunq; amore, tum illi de te, tum tibi de illo gratu
lor: tibi quod felicissimo ingenij tui solo tantus cul
tor contigerit, illi quod aliquādo nactus est materi
am dignā in qua singularis artifex neruos intēdat
suos. Itaq; adeo nō uobis tantū, uerum et literis ipsis
publicitus gratulandum censeo, posteaquā tandem

non

VIRTUTE AMPECTENDA

non Ennijs, Plautis, Cæcilijs, sed & ab his cœperūt
coli tractariq; à quibus si quid attulerint splendoris,
cū scœnore recipiāt. Quæ si in obscurū quēpiam
inciderint, etiamsi præclaræ sint, tamē nescio quo
modo autorum humilitate, ceu fumo obscurantur.
In tui uero similibus, etiā mediocres, mirum quā
eluceant, dum uicissim & doctrina fortunā, & for
tuna doctrinā illustrat. Ipsæ itaq; literæ mihi gau
dio gestire uidētur, uidere iam uideor sorores illas
Heliconias sibi plaudere, te dulcissimū alumnū cer
tatim sinu rapere, ex osculari, complecti, cū tu for
tunatis istis articulis, calamum per æquor chartas
ceum ductitas, dum blæsa ac uix dum firma lingua
Græcæ pariter ac latinæ linguæ uerba meditaris,
dū formosulo isto et generoso ore, ac uocula amabi
li, iam nūc orationē & liberā pronuncias, & nume
rosam modularis. Macte indole puer, deū optimum
maximūq; precor, ut istā mentē, istos egregios im
petus, seruet fortunetq; uelitq; quasi iā herbescen
tem uirtutē tuā, sui sideris afflatu, ad maturā segetē
prouehere, ut idē autor simul & ætatis, & honesti
propositi, incrementa felicia largiatur, ne uidelicet
quod in alijs ferē cōspicimus, in te abominamur, de
istis tuarū uirtutū quasi cunabulis, uelut Adonidis
hortorū delicijs, breui et inani uoluptate deliniti ui
deamur. Caue ne tibi tua felicitas securitatē addu

DES. ERAS. ROT. ORATIO DE

cat. Nā etiā si sic omnibus naturæ fortunæq; dotib.
 sis locupletatus, ut uel Pandorā ipsam præcurras,
 nihil tamen actum putem, nisi ad eas cōmoditates
 par accesserit industria: quæ quidē ut sine illis penē
 māca est, ita illæ hac destitutæ, prorsus ociosæ sunt,
 si negligas: pñciosæ, si insolescas: mortiferæ, si abu-
 taris. Et si quicquid possunt ignes illi cœlestes, cū
 prosperrimi sunt, id omne in te unū contulerint, si
 Rhamnusia illa uel totū cornu suum in te semel effu-
 derit, maximam bonæ mentis partem ipse tibi præ-
 stes necesse est. Quare fac manib. pedibusq; huc an-
 nitare, ut te istis dotibus parem reddas, parē uotis
 tuorum, parē imaginibus maiornū, parem curis opti-
 mi præceptoris. Etenim cū omnia tam benigne sup-
 petant, nō poteris tibi nō summo cum dedecore der-
 esse. Proinde ut in bene cœptis constanter pergas
 Adolphe, nō desinam Homericum illud tibi ad aures
 occinere. Cur autem non Græce potius, quādo
 quidem tu etiam nunc Græce meditaris?
 Ἐσὺ θεὸς μάλα γὰρ σ' ὀρέω καλὸν τε μέγα τε
 Αλκιμὸς εἰς ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων θυέπῃ
 Et quoniam (ut sæpius diximus) omnia ad perfectā
 laudem adsunt adiumenta, φόρῳ ἀνεμὸς τε καὶ
 ὕδωρ, facito ut & illud eiusdem poetæ uerum sit,
 τὴν δ' ἀνεμὸς τε κυβερνήτης τ' ἕωκιν. Quod
 si feceris, futurū cōfido, ut tu generi, patriæ, tuisq;
 omnibus

VIRTUTE AMPECTENDA

omnibus per literas, & literis inuicem per tuā fortunam, ingens sis tū decus, tum præsidium allaturus. Illud addā in fine, quod uelim animo tuo quā penitissime insideat, ut persuasissimum tibi habeas, nihil tam generosis ac bene natis dignum, quā pietatem. Nō temere moneo, compertum enim habeo in aulis esse nonnullos, qui nec sentire ueretur, nec dicere pudet, Christi doctrinā nihil quicquā ad proceres attinere, sed sacrificis ac monachis esse relinquendā. Ad horum exitiales incantationes obturatis auribus, quo te mater, quo Battus uocat, sequere. Et ut etiam nunc cū literarijs rudimentis Christum incipias imbibere, mitto tibi precatiōes aliquot, quas matris rogata, Battus hortatore cōscripsi, sed tibi. Eoq; sermonis figuram nōnihil ad tuos annos attēperauimus. Quibus si diligēter uteris, simul & orationem tuā feceris meliorem, & militares illas precatiunculas, quibus aulicū genus plerūq; delectatur, nō indoctissimas modo, sed et superstitiosissimas contempseris. Vale. E. Lutetia.

Anno à Christo nato millesimo
quadringentesimo
duodecentesimo.

Concio